

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 69/05-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Alexandra Bröstla o sťažnosti T. Š., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. M. Ch., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1/00 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. T. Š. p r i z n á v a finančné zadostučinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť T. Š. trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet advokáta JUDr. M. Ch., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2005 doručená sťažnosť T. Š., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. Ch., B., ktorá bola označená ako „*Sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky*“. Z jej obsahu vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1/00 o žalobe na priznanie mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

„Dňa 4. 1. 2000 podal sťažovateľ na Okresný súd Bratislava III žalobný návrh na priznanie mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Sťažovateľ pri dopravnom a pracovnom úraze dňa 24. 11. 1997 utrpel vážne poškodenie zdravia v dôsledku ktorého bol uznaný za invalidného. V predmetnej žalobe sa domáha zvýšenia náhrady za utrpenú bolesť a trvalé následky, ktoré úraz zanechal o ktorom môže podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. v znení doplnkov, platnej v čase úrazu a poškodenia zdravia sťažovateľa rozhodnúť iba príslušný súd. Uvedený spor je na OS Bratislava III vedený pod sp. zn.: 15 C 1/00 a vo veci sa uskutočnilo po viacerých urgenciách doposiaľ jedno pojednávanie dňa – 16. 4. 2003, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že účastníci majú predložiť v stanovenej lehote ďalšie doklady. Sťažovateľ tak urobil prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 29. 4. 2003. Neskôr bolo uznesením č. 15 C 1/00-94 zo 4. 6. 2004 nariadené znalecké dokazovanie a ustanovený znalec mal vypracovať posudok

v lehote 60 dní od doručenia uznesenia. Nakoľko súd vo veci dlhší čas nekonal sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu viackrát urgoval urýchlenie postupu súdu a odstránenie prieťahov v konaní. Prieťahy uznal aj podpredseda súdu s tým, že jeho vec bude osobitne sledovať. Vo veci sa však stále od posledného procesného úkonu, ktorý súd učinil pred ôsmimi mesiacmi nekoná a súd nereaguje ani na opakované žiadosti sťažovateľa na urýchlenie konania a odstránenie prieťahov.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal návrh na ďalšie konanie a vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľa T. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn.: 15 C 1/00 bolo porušené.

Prikazuje sa, aby OS Bratislava III vo veci neodkladne konal a rozhodol.

Sťažovateľovi sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, ktoré je povinný OS Bratislava III vyplatiť do 30 dní od právoplatnosti nálezu.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 69/05-7 z 2. marca 2005 o jej prijatí na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 21. marca 2005 sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa v odpovedi na výzvu oznámil ústavnému súdu listom z 29. marca 2005 (doručeným ústavnému súdu 31. marca 2005), že súhlasí s tým, aby sťažnosť bola prerokovaná bez ústneho pojednávania.

Vo vyjadrení k sťažnosti z 21. septembra 2005 (doručenom ústavnému súdu 29. septembra 2005) okresný súd okrem iného uviedol:

„... Návrh na začatie konania bol podaný dňa 4. 1. 2000.

Vec pôvodne prejednával a rozhodoval sudca Mgr. M. D. a od 12. 9. 2000 ju prejednáva a rozhoduje sudkyňa Mgr. I. F. (P.).

Je pravdou, že v konaní došlo k viacerým zdržaniam, a to v období od 16. 6. 2000, kedy bolo súdu doručené vyjadrenie žalovaného 1/ do úpravy sudkyne zo dňa 28. 2. 2001, ktorou zisťovala pobyt odporcov 2/ a 3/ a či bolo odporcovi 2/ vydané živnostenské oprávnenie, ďalej v období od 1. 8. 2001, kedy bolo súdu doručené podanie zástupcu navrhovateľa, ktorým súdu oznámil čiastočné späťvzatie a upresnenie návrhu na začatie konania do úpravy sudkyne zo dňa 21. 2. 2003, ktorou nariadila pojednávanie na deň 16. 4. 2003 a napokon v období od 16. 5. 2003, kedy bolo súdu doručené vyjadrenie odporcu 1/ k výpovedi navrhovateľa na pojednávaní dňa 16. 4. 2003 a listiny žiadané súdom na uvedenom pojednávaní do 2. 6. 2004, kedy sudkyňa uznesením ustanovila znalca MUDr. J. K., CSc.

V zásade to však bolo zapríčinené preťaženosťou sudkyne, ktorá má vo svojom súdnom oddelení 541 nevybavených vecí, resp. celého súdu, ktorý dňa 1. 1. 1997 prevzal veci bývalého Okresného súdu Bratislava - vidiek a dňa 1. 1. 2005 veci bývalého Okresného súdu Pezinok.

V tejto súvislosti poukazujem na analýzu zaťažnosti súdov, resp. zoznam preťažených súdov vyhotovený nedávno Ministerstvom spravodlivosti SR. Podľa neho na Slovensku chýba 258 sudcov, z toho v Bratislave 71, z toho na našom súde. Z prvých šiestich najpreťaženejších okresných súdov sú štyri bratislavské, náš súd je na štvrtom mieste. Poukazujem na to ako na skutočné príčiny prietahov v konaní, aj keď viem, že z hľadiska rozhodovania ústavného súdu je to právne bezvýznamné.

Na ústnom pojednávaní netrvám.“

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne

prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 15 C 1/00.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (II. ÚS 61/98). Podľa názoru ústavného súdu k stavu právnej istoty účastníka konania dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu vo veci alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 15 C 1/00 podľa uvedených kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, ústavný súd konštatoval, že ide o konanie vo veci zvýšenia náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Vec nemožno považovať za právne zložitú aj vzhľadom na to, že tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov. K faktickej stránke veci možno uviesť, že (s prihliadnutím na znalecké posúdenie primeranosti nárokov) nedosahuje rozmer, ktorý by oprávňoval posúdiť ju ako zložitú. Povaha veci si pritom vyžaduje určitú rýchlosť konania.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania pred okresným súdom, ústavný súd zistil, že sťažovateľ, resp jeho právny zástupca neprispeli k celkovej dĺžke konania a ich správanie možno hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné. Ústavný súd

konštatoval, že čiastočné späťvzatie návrhu sťažovateľa a jeho upresnenie 1. augusta 2001 vyplynulo z vývoja situácie na strane žalovaných a nemalo vplyv na celkovú dĺžku konania.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní sp. zn. 15 C 1/00, bol postup okresného súdu. Z obsahu spisu zistil ústavný súd v zásade obdobné skutočnosti, ako uviedol predseda okresného súdu.

Pôvodná žaloba bola podaná na okresnom súde 4. januára 2000. K zbytočným priet'ahom v konaní okresného súdu v dôsledku jeho nečinnosti došlo v zásade počas troch období:

- v období od 16. júna 2000 do 28. februára 2001 (viac ako 8 mesiacov),
- v období od 1. augusta 2001 do 3. apríla 2003 (20 mesiacov) a
- v období od 29. apríla 2003 do 2. júna 2004 (13 mesiacov).

V ďalšom období okresný súd konal tak, že doručoval uznesenie zo 4. júna 2004 o nariadení znaleckého dokazovania z odboru úrazová chirurgia (do decembra 2004), proti ktorému podal odvolanie žalovaný v 2. rade. O tomto odvolaní rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 2 Co 46/05-119 z 28. apríla 2005 doručeným okresnému súdu 4. júla 2005. Týmto uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu v napadnutej časti.

Predseda okresného súdu dva razy v odpovedi na sťažnosti sťažovateľa uznal priet'ahy v označenom konaní (listy sp. zn. Spr 2159/02 z 3. apríla 2003 a Spr 2002/04 z 22. júna 2004). Jeho argument o preťažnosti [štvrtý najpreťaženejší okresný súd aj v súvislosti s minulým preberaním agendy bývalého Okresného súdu Bratislava – vidiek (od 1. januára 1997) a bývalého Okresného súdu Pezinok (od 1. januára 2005)], ako aj argument o nedostatku sudcov ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Pretrvávajúci vysoký nápad vecí a v tejto

súvislosti nedostatok sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali alebo znižovali zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti konštatoval, že vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 1/00 označený súd ani po období viac ako päť a pol roka stále právoplatne nerozhodol. V doterajšom postupe okresného súdu pritom došlo k zbytočným prietahom v dôsledku jeho nečinnosti v celkovom trvaní viac ako tri a pol roka, čím bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

III.

1. V nadväznosti na rozhodnutie o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd prikázal okresnému súdu v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, aby vo veci sp. zn. 15 C 1/00 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

2. Pretože ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1/00 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, je toho názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci. V dôsledku toho považoval za potrebné rozhodnúť aj o priznaní finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 100 000 Sk, pričom svoju žiadosť odôvodnil postupom okresného súdu a stavom právnej neistoty, v ktorom sa nachádza. Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd

vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajší priebeh konania okresného súdu, ktorý vykazoval znaky zbytočných priet'ahov v konaní, a zohľadňujúc tiež konkrétne okolnosti prípadu rozhodol, že sumu 50 000 Sk možno považovať za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré s'ťažovateľovi vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. Ch., ktoré vyčíslil sumou 5 302 Sk (päťtisícristodva slovenských korún) podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, pričom vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za 1. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Náhrada bola priznaná za dva úkony po 2 501 Sk a dvakrát režijný paušál 150 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2005